

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสถานการณ์ปัจจุบัน ภาวะเศรษฐกิจกำลังบีบรัดตัว ค่าครองชีพสูงขึ้น ในขณะที่รายได้ของบุคคลไม่สูงขึ้นตาม สภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบท กลายเป็นสังคมเมือง ชีวิตความเป็นอยู่แบบต่างคนต่างอยู่ สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของการก่ออาชญากรรม ไม่ว่าจะเป็นการฉกชิงวิ่งราว จนถึงการจี้ปล้นและฆาตกรรม ตำรวจเป็นทั้งองค์กรและเจ้าหน้าที่ที่ต้องดูแลรักษาความสงบสุขของประชาชน เนื่องจากตำรวจเป็นกลไกควบคุมทางสังคมอย่างหนึ่งที่ทำให้การดำรงอยู่ของสังคมมีความสงบสุขปลอดภัย งานของตำรวจจึงมีขอบเขตกว้างขวาง ซึ่งกรมตำรวจได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของตำรวจไว้ดังนี้ (บุญเลิศ ใจประดิษฐ์, 2532)

1) ตำรวจในฐานะผู้รักษาสันติราษฎร์ มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนในราชอาณาจักร

2) ตำรวจในฐานะเป็นผู้รักษากฎหมาย มีหน้าที่ป้องกันมิให้ผู้ใดละเมิดกฎหมายมหาชน ถ้าผู้ใดละเมิดก็มีอำนาจและหน้าที่สืบสวนจับกุม ตรวจค้น และปราบปรามจับตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีตามความเหมาะสมแก่ความผิด

3) ตำรวจในฐานะเป็นผู้รักษากฎหมาย มีหน้าที่ป้องกันมิให้ผู้ใดละเมิดกฎหมายมหาชน ถ้าผู้ใดละเมิดก็มีอำนาจและหน้าที่สืบสวนจับกุม ตรวจค้น และปราบปราม นำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีตามความสมควรแก่ความผิด

4) ตำรวจในฐานะข้าราชการพลเรือน นอกจากจะต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการแทนกระทรวงมหาดไทย กำหนด และมอบหมายไว้แล้ว ยังต้องปฏิบัติหน้าที่ทั่ว ๆ ไป โดยเฉพาะกับข้าราชการพลเรือนทุกประการ และต้องรักษาความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการทหารและพลเรือน

5) ดำรงในฐานะพนักงานฝ่ายปกครอง มีหน้าที่นำบททุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน

6) ดำรงเมื่ออยู่ในฐานะตำรวจสนาม มีหน้าที่ป้องกันและต่อสู้กับข้าศึก ทั้งในเขตการยุทธและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย ตามระเบียบราชการมอบหมายและกำหนดเป็นครั้งคราว จะเห็นได้ว่าการกิจของตำรวจที่เกี่ยวข้องกับประชาชนนั้น มีขอบเขตความรับผิดชอบกว้างขวางมาก หากปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวบกพร่องหรือขาดประสิทธิภาพ ก็จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาในทุก ๆ ด้านได้ ซึ่ง อาชวัน วายวานนท์, 2514 ได้กล่าวถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นไว้ ดังนี้

...ในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ประชาชนจะประกอบอาชีพโดยปกติสุขไม่ได้ ถ้าหากมีโจรผู้ร้าย หรือผู้ก่อการร้ายรบกวน หรือมีการก่อกวนก่อกบฏ หรือเรียกร้องเอาผลประโยชน์จากผู้มีอิทธิพล หรือจากเจ้าหน้าที่ หรือมีการหลอกลวงกันมาก ผลผลิตย่อมจะลดลง หากแรงงานหรือหน่วยผลิตถูกรบกวนเป็นประจำจากโจรหรือผู้ก่อการร้าย ทุนในการพัฒนาประเทศย่อมจะลดลง ปลอ่ยให้มีการทุจริตตดสินบนในวงราชการ ชาวต่างประเทศจะไม่กล้าเข้ามาลงทุน ถ้าหากความสงบเรียบร้อยยังไม่เกิดขึ้นภายในประเทศ ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีโครงการพัฒนาที่สวยงาม หรือมีการระดมใช้วิชาการแผนใหม่และทรัพยากรกันอย่างมากมายเพียงใดก็ตาม

...ในด้านการพัฒนาสังคม ประชาชนในชาติย่อมไม่อาจที่จะดำรงตนเป็นคนมีคุณค่าในสังคมได้ดีกว่าพฤติกรรมที่เลวร้ายของเด็กวัยรุ่นยังไม่ได้ถูกยับยั้ง หรือหากมีการปล้น ฆ่า ช่มชู้ อันธพาลหรือยาเสพติดให้โทษ และโจร ผู้ร้ายไม่ได้รับการแก้ไขให้หมดไป หากความตึงเครียดทางจิตใจอันเนื่องมาจากเหตุเดือดร้อนรำคาญของประชาชน ยังไม่ได้รับการเอาใจใส่แก้ไข หากการเข้มแข็งแก่งที่อ่อนแอกว่ายังมีอยู่เรื่อย ๆ หากว่าข้าราชการและประชาชนที่ร่วมกันทุจริตยังมีโอกาสลอยนวลอย่างมีเกียรติอยู่ในสังคมได้

...ในด้านการพัฒนาการเมือง อุดมการณ์ทางการเมืองปกครองระบอบประชาธิปไตยและ ความสามัคคีของคนในชาติย่อมเกิดขึ้นได้ยาก หากว่าสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไม่ได้รับการคุ้มครองที่เพียงพอ หากมีการเลือกการปฏิบัติต่อชนต่างกลุ่มโดยเจ้าหน้าที่ การกระทำผิดกฎหมายเพื่อประโยชน์ทางการเมืองใช้อิทธิพล และการใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิดยังมีอยู่...

ในปัจจุบันรูปแบบและวิธีการประกอบอาชญากรรมของคนร้าย ได้พัฒนารวดเร็วไปอย่างมาก กล่าวคือ มีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่และอาวุธสงครามมาใช้ในการประกอบอาชญากรรม และการกระทำของคนร้ายมีลักษณะอุกอาจรุนแรง และไม่ยำเกรงต่อกฎหมายบ้านเมือง อีกทั้งสื่อมวลชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการเสนอข่าวอาชญากรรมมากกว่าข่าวอื่น ๆ จึงทำให้ชาว

อาชญากรรมมีลักษณะครึกโครม สะเทือนขวัญและพยายามชี้ให้เห็นถึงความล้มเหลว หรือความไร้ประสิทธิภาพของกลไกของรัฐในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และการอำนวยความสะดวก ซึ่งส่งผลกระทบให้ประชาชนชาวไทยเกิดความรู้สึกหวาดกลัวภัยอาชญากรรมเพิ่มมากขึ้น

การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมเป็นภารกิจหลักของกรมตำรวจ โดยแต่เดิมได้กำหนดนโยบายในการดำเนินงานให้เน้นการป้องกันนำหน้าการปราบปราม แต่ในปัจจุบันมีนโยบายเพิ่มความเข้มในการปราบปรามอาชญากรรมที่มีลักษณะอุกฉกรรจ์สะเทือนขวัญอย่างเฉียบขาด การกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานในการป้องกันและปราบปราม ได้คำนึงถึงปริมาณและระดับความรุนแรงของอาชญากรรมที่เกิดขึ้น โดยแบ่งกลุ่มคดีอาชญากรรมที่ต้องการควบคุมไว้ 3 กลุ่มคดี คือ กลุ่มคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ กลุ่มคดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกายและเพศ และกลุ่มคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน

ในแผนกรมตำรวจแม่บท ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2530-2534) ในช่วงระยะ 4 ปีแรก ของแผนมีคดีอาชญากรรมเกิดขึ้น ดังนี้

ตารางที่ 1 สถิติคดีอาญาที่น่าสนใจบางประเภทของตำรวจอาญาจักร ระหว่าง ปี พ.ศ. 2530-2533

	2530		2531		2532		2533	
ประเภทความผิด	รับแจ้ง		จับ		รับแจ้ง		จับ	
1. คดีอุกฉกรรจ์และ								
สะเทือนขวัญ	11776	5703	11827	5912	11052	5910	10055	4867
1.1ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา	6032	2646	6117	2695	5740	2621	5344	2096
1.2 ปล้นทรัพย์	1329	794	1370	827	1385	878	1200	682
1.3 ชิงทรัพย์ (รวม)	2975	1265	2767	1297	2540	1358	2196	1067
1.4 วิ่งราวทรัพย์	1334	966	1431	1023	1258	972	1207	955

ตารางที่ 1 แสดงสถิติคดีอาญาที่น่าสนใจบางประเภทของตำรวจอาญาจักร ระหว่างปี พ.ศ.
2530-2533 (ต่อ)

	2530		2531		2532		2533	
ประเภทความผิด								
	รับแจ้ง	จับ	รับแจ้ง	จับ	รับแจ้ง	จับ	รับแจ้ง	จับ
1.5 วางเพลิง	106	65	142	70	129	81	108	67
1.6 ช่มชู้กระทำชำเรา	4549	1651	2724	1749	2621	1808	2514	1742
2. คดีประทุษร้ายต่อชีวิต								
ร่างกายและเพศ	23295	14017	25846	15806	25582	16417	24052	15417
2.1 ชำผู้อื่นโดยเจตนา	6032	2646	6117	2695	5740	2621	5344	2096
2.2 ชำผู้อื่นโดยไม่								
เจตนา	156	99	195	131	197	125	242	145
2.3 กระทำให้ตายโดย								
ประมาท	331	200	298	190	321	202	274	167
2.4 พยายามฆ่า	3839	1654	4071	1841	4061	2015	3483	1719
2.5 ทำร้ายร่างกาย	10388	7769	12441	9200	12642	9646	12195	9548
3. คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน	44083	24581	48785	27147	45916	26382	41046	23725
3.1 ลักทรัพย์	35876	19678	40377	21928	73879	21056	33698	18933
3.2 วิ่งราวทรัพย์	1334	933	1731	1023	1258	972	1207	955
3.3 ริดเอาทรัพย์	9	7	18	13	12	9	9	7
3.4 กรรโชกทรัพย์	174	137	184	149	238	171	187	145
3.5 ชิงทรัพย์ (รวม)	2975	1265	2767	1297	2540	1358	2196	1067
- บาดเจ็บ	541	267	622	295	580	263	414	185
- ไม่บาดเจ็บ	2434	998	2145	1002	1960	1095	1782	882

ตารางที่ 1 แสดงสถิติคดีอาญาที่น่าสนใจบางประเภทของตำรวจอาญาจักร ระหว่างปี พ.ศ.
2530-2533 (ต่อ)

	2530		2531		2532		2533	
ประเภทความผิด	รับแจ้ง		จับ		รับแจ้ง		จับ	
	รับแจ้ง	จับ	รับแจ้ง	จับ	รับแจ้ง	จับ	รับแจ้ง	จับ
3.6 ปล้นทรัพย์	1329	974	1370	327	1385	878	1200	682
3.7 รับของโจร	374	310	308	272	301	269	202	187
3.8 ทำให้เสียทรัพย์	2012	1457	2330	2638	2303	1669	2347	1749

ที่มา : กองวิจัยและวางแผน กรมตำรวจ

จากการประเมินผลการปฏิบัติงานของกรมตำรวจในด้านการป้องกันและปราบปราม
อาชญากรรมในแผนการตำรวจแม่บท ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2530-2534) ได้กำหนดเป้าหมายและมีการประเมินผลการปฏิบัติงานดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการป้องกันอาชญากรรม

กลุ่มคดี	เป้าหมาย	ผลการดำเนินการ				
		ราย/ประชากร	2530	2531	2532	2533
	แสนคน					เฉลี่ย
1. คดีอุกฉกรรจ์และ						
สะเทือนขวัญ	32	27.9	21.7	20.5	18.0	22.02
2. คดีประทุษร้ายต่อชีวิต						
ร่างกายและเพศ	55	43.7	45.8	47.5	43.1	45.02
3. คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์	87	80.1	88.6	86.2	73.0	81.96

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการป้องกันอาชญากรรม ซึ่งตัวเลขแสดงให้เห็นว่ากรมตำรวจสามารถควบคุมการเกิดของคดีในกลุ่มต่าง ๆ ได้ไม่เกินเป้าหมายที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า การกำหนดเป้าหมายในการป้องกันอาชญากรรมในเชิงปริมาณคือ คิดเป็นราย/ประชากรแสนคนนั้น มีลักษณะบีบบังคับให้หน่วยปฏิบัติดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย เพื่อเป็นผลงานที่ใช้ในเชิงปริมาณงานทั่วไปและในการบริหารงานบุคคล เป็นเหตุให้มีคดีอาชญากรรมบางส่วน ที่เกิดขึ้นมิได้เข้าสู่ระบบการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวน จึงไม่ได้ปรากฏเป็นตัวเลขในการประเมินผล การป้องกันอาชญากรรมได้อย่างแท้จริง

ตารางที่ 3 ผลการปราบปรามอาชญากรรม

กลุ่มคดี	เป้าหมาย	ผลการดำเนินการ				
	ร้อยละของคดีที่ เกิด	2530	2531	2532	2533	เฉลี่ย
1. คดีอุกฉกรรจ์และ สะเทือนขวัญ	41	43.6	47.1	48.5	48.7	46.68
2. คดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกายและเพศ	52	59.9	59.8	61.7	64.1	61.38
3. คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน	56	56.6	54.4	57.1	57.9	56.56

ในกลุ่มคดีเป้าหมายทั้ง 3 กลุ่ม หน่วยปฏิบัติการสามารถปราบปรามจับกุมผู้กระทำผิดได้
ผลบรรลุเป้าหมายที่กำหนดในทุกกลุ่มคดี นอกจากนั้นในคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหายหน่วยต่าง ๆ สามารถ
กวาดต้อนจับกุมผู้กระทำผิดมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการปราบปรามจับกุมคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย

กลุ่มคดี	ผลการดำเนินการ				
	2530	2531	2532	2533	เฉลี่ย
1. คดีอาวุธปืน	15,896	17,050	18,145	15,452	16,637.25
2. คดีการพนัน	67,089	81,194	84,960	88,507	80,437.50
3. คดียาเสพติด	45,696	59,339	68,647	76,296	62,652.00

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจึงเป็นที่ยอมรับกันว่า ปัญหาอาชญากรรมนั้นเป็นปัญหาร้ายแรงมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในหลาย ๆ ด้าน ปัจจุบันนี้กรมตำรวจได้พยายามปรับปรุงพัฒนางานทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพอย่างสูงในการปฏิบัติงาน

กองบังคับการตำรวจภูธร 6 รับผิดชอบในเขตพื้นที่ส่วนภูมิภาครวมทั้งสิ้น 7 จังหวัด คือ จังหวัดขอนแก่น อุตรธานี สกลนคร นครพนม หนองคาย มุกดาหาร และเลย และได้แบ่งส่วนราชการเป็นหน่วยงานย่อยที่จะให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างเต็มที่ เรียกว่า "สถานีตำรวจ" ซึ่งปัจจุบันรวมทั้งสิ้น 157 แห่ง และมีเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำอยู่ในสถานีตำรวจทั้งหมด 11,288 คน แยกกันอยู่ตามสถานีตำรวจต่าง ๆ ถ้าหากพิจารณาถึงความรับผิดชอบของตำรวจต่อประชาชนในเขตพื้นที่นั้นแล้ว จะอยู่ในอัตราส่วนประมาณ 1:578 (กองบังคับการตำรวจภูธร 6, 2534:2) แสดงว่าตำรวจภูธรในเขตพื้นที่ดังกล่าวนี้ มีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบต่อประชาชนเป็นจำนวนมาก

ปัจจุบันการบริหารงานในสถานีตำรวจภูธรนั้น มีการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบออกเป็นงานธุรการ งานป้องกันและปราบปราม งานสืบสวน งานสอบสวน และงานจราจร โดยเฉพาะงานป้องกันและปราบปราม นับว่าเป็นงานที่มีความสำคัญมากด้านหนึ่ง จึงได้กำหนดให้มีงานในด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจแต่ละแห่ง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โดยมุ่งที่จะศึกษาสภาพการปฏิบัติงานจริง ปัญหาอุปสรรคและความต้องการ รวมไปถึงแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้เกิดประสิทธิภาพ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาการดำเนินงาน การควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผล การปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน การวิจัยครั้งนี้ได้คัดเลือกขอบเขตพื้นที่การวิจัยไว้เฉพาะในเขตสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง สังกัดกองบังคับการตำรวจภูธร 6 จำนวนทั้งสิ้น 7 จังหวัด

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์ตำรวจภูธรอำเภอเมืองในสังกัดกองบังคับการตำรวจภูธร 6 ในเรื่องต่อไปนี้

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงการสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงาน ปัญหาและความต้องการ ในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง ในสังกัดกองบังคับการตำรวจภูธร 6 กองบัญชาการตำรวจภูธร 2 จำนวน 7 จังหวัด คือ ชอนแก่น อุดรธานี สกลนคร นครพนม หนองคาย มุกดาหาร และเลย

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทำให้ทราบถึงสภาพการปฏิบัติงาน ปัญหาและความต้องการในการปฏิบัติงานด้านการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง ในสังกัดกองบังคับการตำรวจภูธร 6
- 2) ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนา และปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง ให้สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริง
- 3) เป็นแนวทางในการวิจัยและพัฒนา เพื่อปรับปรุงและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

4) เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้มีประสิทธิภาพ

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

- 1) ข้าราชการตำรวจ หมายถึง ข้าราชการตำรวจทุกชั้นยศในสังกัด กองบังคับการตำรวจภูธร 6 ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการป้องกันปราบปรามและสืบสวนสอบสวน
- 2) ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร หมายถึง ข้าราชการตำรวจที่มียศตั้งแต่ว่าที่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไป ในสังกัดกองบังคับการตำรวจภูธร 6
- 3) ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน หมายถึง ข้าราชการตำรวจซึ่งมียศพลตำรวจ สิบตำรวจตรี สิบตำรวจโท สิบตำรวจเอก จ่าสิบตำรวจและนายดาบตำรวจ
- 4) สถานีตำรวจภูธร หมายถึง สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง ในสังกัดกองบังคับการตำรวจภูธร 6 กองบัญชาการตำรวจภูธร 2 รวมทั้งสิ้น 7 สถานี
- 5) การป้องกันปราบปราม หมายถึง การป้องกันอาชญากรรมทุกประเภท ทั้งก่อนและหลังการกระทำความผิด มิให้เกิดขึ้นหรือให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด หรือเพื่อบรรเทาผลร้ายของอาชญากรรมที่เกิดขึ้น
- 6) อาชญากรรม หมายถึง การกระทำความผิด ใดๆ อันขัดกฎหมายที่ใช้ขณะนั้น บัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้
- 7) การสืบสวน หมายถึง การแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน ซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด